

UCHWAŁA NR LXXII/368/2024
RADY POWIATU W ŚRÓDZIE ŚLĄSKIEJ

z dnia 25 stycznia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Średzkim na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) w zw. art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.) Rada Powiatu w Środzie Śląskiej uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Średzkim na lata 2024 – 2026 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Środzie Śląskiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Artur Bogucki

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LXXII/368/2024
Rady Powiatu w Środzie Śląskiej
z dnia 25 stycznia 2024 r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚREDZKIM NA LATA 2024 – 2026

Opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Środzie Śląskiej
Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
w Powiecie Średzkim

ŚRODA ŚLĄSKA 2024

1

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
A. Charakterystyka i analiza rodzinnych i instytucjonalnych form opieki nad dziećmi w Powiecie Średzkim.....	5
B. Limit rodzin zastępczych zawodowych.....	12
C. Opis programu.....	13
I. Cele programu.....	13
II. Odbiorcy programu.....	16
III. Oczekiwane efekty.....	16
IV. Źródła finansowania.....	16
V. Podstawa prawna.....	16
D. Charakterystyka celów.....	17

Wstęp

Zgodnie z definicją sformułowaną przez prof. Adama Kurzynowskiego „polityka prorodzinna to całokształt norm prawnych, działań i środków uruchamianych przez państwo w celu stworzenia rodzinie odpowiednich warunków do jej powstania, prawidłowego rozwoju i spełniania przez nią wszystkich ważnych społecznie funkcji”. Polityka prorodzinna jest częścią polityki społecznej państwa i obejmuje działania związane z opieką nad kobietą oczekującą dziecka i młodą matką, urlopami dla rodziców małych dzieci, świadczeniami pieniężnymi państwa na rzecz matek w okresie macierzyństwa, organizacją publicznej opieki nad dziećmi, prawem rodzinnym. Polityka prorodzinna ma tworzyć warunki sprzyjające powstawaniu i funkcjonowaniu rodzin, oferując rodzinom szeroko pojętą pomoc państwa w wychowywaniu dziecka oraz inne działania sprzyjające zakładaniu rodzin i rodzeniu dzieci.

Każde współczesne demokratyczne państwo prowadzi politykę wspierania tak istotnej komórki społecznej, jaką jest rodzina.

Naturalnej więzi dziecka z własną rodziną nie da się niczym zastąpić, to stan pożądaný zarówno przez jednostkę znajdującą się w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, jak i społeczeństwo. Wzrastanie w rodzinie jest najlepszym sposobem uczenia się siebie, otoczenia, relacji z innymi, odpowiedzialności i ponoszenia konsekwencji za swoje czyny przy wsparciu najbliższych, wchodzenia w relacje, role społeczne i przygotowywanie się do różnego rodzaju i skali wyzwań życiowych. Dziecko do pewnego czasu uczy się poprzez obserwację i naśladowanie, dopiero z czasem przychodzi analiza zachowań i aktywność bardziej uświadomiona, przemyślana, jeszcze później działalność związana z odpowiedzialnością, własnym podejmowaniem decyzji.

Założenia polityki prorodzinnej w Polsce wynikają z prawa dziecka do wychowywania w rodzinie. W tym celu zwiększono zakres zadań samorządów w zakresie wspierania rodziny oraz organizowania rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas gdy rodzice nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem. Szczegółowe regulacje tego zagadnienia znalazły się w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działania realizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oparte na zapisach zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy koncentrują się na pracy z rodziną już od chwili pojawienia się sygnału o wystąpieniu problemu, co ma zapobiec umieszczeniu dziecka poza rodziną naturalną. Prawem dziecka jest bowiem wychowywanie się w rodzinie biologicznej pod opieką rodziców. We wszystkich działaniach dotyczących dziecka, podejmowanych przez publiczne lub niepubliczne instytucje pomocy społecznej,

sądy, władzę administracyjną lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 Konwencji o prawach dziecka). Podstawą przygotowania trzyletniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu średzkiego na lata 2024 –2026 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z ww. ustawą zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Do głównych zadań w tym zakresie należą: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielenie tym rodzicom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem. Ponadto, rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18 lat, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.

Do zadań własnych powiatu należy przyznawanie pomocy na usamodzielnianie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Rodziny, których funkcjonowanie jest zaburzone wymagają pomocy z zewnątrz, ponieważ same nie są w stanie rozwiązać problemów, które kumulując się i piętrząc, pogłębiają ich niewydolność. Dlatego umieszczenie dziecka w systemie pieczy powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gmin, które również mają obowiązek opracowania 3-letnich programów wspierania rodziny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie adresuje swoje działania w szczególności w stronę tych rodzin, które znajdują się w sytuacji kryzysowej. Jednym z wielu zadań powierzonych powiatom jest organizacja pieczy zastępczej. Wspomaganie rodziny w wypełnianiu zadania wychowania i opieki nad dziećmi oznacza zaangażowanie wielu

podmiotów, zarówno instytucjonalnych, jak i pozainstytucjonalnych, co z kolei wymaga stworzenia skoordynowanego i spójnego systemu pieczy zastępczej. Dlatego celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie projektu organizacji pieczy zastępczej w Powiecie Średzkim. Projektodawcą jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej, które zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Realizacja założeń programu ma za zadanie ograniczenia skali opieki instytucjonalnej, w szczególności ograniczenie liczby umieszczanych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej.

A. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNYCH I INSTYTUCJONALNYCH FORM OPIEKI NAD DZIEĆMI W POWIECIE ŚREDZKIM

Zgodnie z obowiązującą od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązuje nowy podział form opieki nad dzieckiem. Zgodnie z art. 34 ustawy, system pieczy zastępczej dzieli się na rodzinny i instytucjonalny. Rodzinne formy opieki to:

1. rodziny spokrewnione, które mogą stanowić wstępni - dziadkowie bądź rodzeństwo dziecka,
2. rodziny niezawodowe, osoby z dalszej rodziny nie będący wstępnymi lub rodzeństwem, np. ciotka, kuzyn albo osoby obce dla dziecka,
3. rodziny zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i rodziny zawodowe specjalistyczne,
4. rodzinne domy dziecka,
5. rodziny pomocowe, które opiekują się dzieckiem w przypadku czasowej niemożności sprawowania opieki nad dzieckiem przez inną rodzinę zastępczą, np. z powodu choroby, pobytu w szpitalu, itp.

Formami instytucjonalnej opieki nad dzieckiem są:

1. placówki opiekuńczo – wychowawcze, które prowadzi powiat lub inny podmiot na zlecenie powiatu,
2. regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
3. interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Dwie ostatnie formy prowadzone są przez samorząd województwa lub przez inne podmioty – na jego zlecenie.

Podział rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie średzkim przedstawia się następująco:

- 1) rodziny zastępcze spokrewnione,
- 2) rodziny zastępcze niezawodowe,
- 3) rodziny zastępcze zawodowe,
- 4) rodzinne domy dziecka.

Dzieci, które nie mogą wychowywać się z rodzicami, znajdują opiekę także w formach instytucjonalnych. Na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza, tj.:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej, w której przebywa obecnie 16 dzieci: 2 dzieci znajduje się w MOS a 1 dziecko w MOW i są oni liczeni jako wychowankowie placówki. Dzieci są w wieku od 10 do 18 lat. Placówka jest przeznaczona dla 14 dzieci.

Na dzień sporządzania Programu 6 dzieci pochodzących z terenu powiatu średzkiego przebywało w pieczy instytucjonalnej na terenie innych powiatów na podstawie podpisanych porozumień. Dwoje wychowanków przebywa w Placówce Opiekuńczo Wychowawczej „Smyk” w Błęziejowie, dwoje dzieci w Domu Dziecka „Nad Potokiem” w Lubominie zaś

jedno dziecko przebywa w Placówce Opiekuńczo Wychowawczej „Catharina” w Nowym Siodle oraz jedno dziecko przebywa w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „Dziecięcy Dom” we Wrocławiu.

Przedstawione formy opieki pozwalały na bieżąco realizować postanowienia sądowe w zakresie zapewnienia opieki dzieciom poza rodzinami naturalnymi.

Poniżej tabele przedstawiają dane za okres od 2021 r. do 30 listopada 2023 r. i dotyczą form opieki nad dziećmi oraz liczbę dzieci umieszczanych w poszczególnych typach rodzin i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim (stan za na 30 listopad 2023 r.)						
spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	W tym specjalistyczne	W tym pogotowia rodzinne	pomocowe	Rodzinny dom dziecka
45	25	2	0	0	0	4

Tabela nr 1 - typy rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim na dzień 30 listopada 2023 r.

TYP RODZINY - spokrewnione				
L.p.		2021	2022	2023
1.	Ilość rodzin	51	42	45
2.	Ilość dzieci w rodzinach	67	61	56
	- w tym niepełnosprawne	13	12	10
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	9	13	6
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	3	6	6
	- w tym, powróciły do rodziców	3	1	2
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	2	1
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	2	1
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0

	- inny powód	0	1	2
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	5	5	5

Tabela nr 2 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2021 – 2023

TYP RODZINY – niezawodowe				
L.p.		2021	2022	2023
1.	Ilość rodzin	27	27	25
2.	Ilość dzieci w rodzinach	35	35	36
	- w tym, niepełnosprawne	4	4	3
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	12	16	7
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	4	3	9
	- w tym, powróciły do rodziców	4	0	1
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	5
	- w tym, przekazane do adopcji	0	3	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	1
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	1
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	1	4	1

Tabela nr 3 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych w latach 2021 – 2023.

TYP RODZINY – zawodowe				
L.p.		2021	2022	2023
1.	Ilość rodzin	3	2	2
2.	Ilość dzieci w rodzinach	13	3	3
	- w tym, niepełnosprawne	1	2	1
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	3	2	0
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	1	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	1	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	0	1	0

Tabela nr 4 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023.

TYP RODZINY – zawodowe w tym specjalistyczne				
L.p.		2021	2022	2023
1.	Ilość rodzin	0	0	0
2.	Ilość dzieci w rodzinach	0	0	0
	- w tym, niepełnosprawne	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	0	0	0
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	0	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0

	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	0	0	0

Tabela nr 5 – sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w tym specjalistycznych w latach 2021 – 2023

TYP RODZINY – rodzinne domy dziecka				
L.p.		2021	2022	2023
1.	Ilość rodzin	3	4	4
2.	Ilość dzieci w rodzinach	14	19	19
	- w tym, niepełnosprawne	5	3	5
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	3	4	1
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	0	1	7
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	1	2
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	4
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	1
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat	2	1	0

Tabela nr 6 – sytuacja dzieci w rodzinach rodzinnych domach dziecka w latach 2021 – 2023.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze				
L.p.		2021	2022	2023
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce na dzień 30 listopada	23	20	16
2.	Liczba dzieci przybyłych do placówki	11	8	9
3.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	3	2	2
4.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	2	4	6
5.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	3	4	2
6.	Liczba dzieci adoptowanych	0	0	0
7.	Liczba dzieci usamodzielnionych	2	2	1

Tabela nr 7 - Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza działająca w Powiecie Średzkim .

Rok	2021	2022	listopad 2023
Kandydaci na rodziców zastępczych chętni do przyjęcia nowych dzieci.	4 pary małżeńskie 1 osoba samotna	4 pary małżeńskie 2 osoby samotne	1 para małżeńska 2 osoby samotne
Kandydaci na rodziców zastępczych posiadający już pod opieką dzieci zgodnie z postanowieniem sądu.	1 para małżeńska	4 osoby samotne	1 para małżeńska 1 osoba samotna

Tabela nr 8 – Kandydaci na rodziców zastępczych.

Z analizy tabel wynika, że:

- 1) na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony rodziców biologicznych pozostaje na wysokim poziomie;
- 2) zapewnienie opieki realizowane jest zarówno w rodzinach zastępczych, jak i poprzez prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej oraz kierowanie dzieci do pieczy na terenie innych powiatów;
- 3) największą liczbę rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione i to w tego typu rodzinach umieszczano najwięcej dzieci;
- 4) zdecydowanie dużo mniejszą liczbę stanowiły rodziny zastępcze niezawodowe, a zwłaszcza rodziny zastępcze zawodowe;

- 5) w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego rotacja dzieci w niej umieszczonych jest mniejsza;
- 6) liczba dzieci przybywających do instytucjonalnej pieczy zastępczej utrzymuje się na wysokim poziomie.
- 7) bardzo mała liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki, powraca do rodzin naturalnych;
- 8) tylko troje dzieci na przestrzeni ostatnich 3 lat trafiło z rodziny zastępczej do adopcji;
- 9) fakt, że niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powraca pod opiekę do rodziców naturalnych lub trafia do adopcji, powoduje konieczność zapewnienia pomocy i wsparcia dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą w procesie ich usamodzielnienia

Z powyższego wynika, że:

- 1) należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez podejmowanie działań, których rezultatem powinno być pozyskiwanie kandydatów chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) konieczne jest rozwijanie różnorodnych form pomocy dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im odzyskania władzy nad dziećmi;
- 3) w przypadku, gdy powrót dzieci do rodzin naturalnych jest niemożliwy, należy podejmować kroki zmierzające do przysposobienia dzieci przez rodziny adopcyjne;
- 4) konieczne jest zapewnienie środków na wsparcie i pomoc w procesie usamodzielnienia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze;

B. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych uwarunkowane jest art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz danych przedstawionych powyżej, przede wszystkim dotyczących pozyskiwania nowych rodzin.

Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych obejmuje następujące rodziny:

- 1) rodziny zastępcze zawodowe już istniejące, które już sprawują opiekę nad dziećmi,
- 2) rodziny zastępcze zawodowe „nowe”, w których planowane jest umieszczanie dzieci

Limit rodzin zastępczych zawodowych		
Rok 2024	Rok 2025	Rok 2026
5 rodzin w tym: - 2 rodziny już funkcjonujące, - 2 rodziny, które po mają już pod opiekę dzieci, - 1 rodzina, która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci (rodzina szkoląca się na rodzinę zastępczą)	9 rodzin w tym: - 5 rodzin już funkcjonujących, - 2 rodziny, które po mają już pod opiekę dzieci, - 2 rodziny, które po raz pierwszy przyjmą pod opiekę dzieci	11 rodzin w tym: - 7 rodzin już funkcjonujących, - 2 rodziny, które po mają już pod opiekę dzieci, - 2 rodziny, które po raz pierwszy przyjmą pod opiekę dzieci
Planowana liczba dzieci umieszczonych w rodzinach		
11	23	29

C. OPIS PROGRAMU

I. Cele programu.

CEL: PROMOWANIE I ROZWÓJ RÓŻNYCH FORM RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO					
Lp.	Zadanie do realizacji	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej, celem zwiększenia liczby rodzin zastępczych, w tym rodzin zawodowych.	1. Promowanie rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności poprzez prowadzenie akcji informacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego, w tym poprzez stronę internetową. 2. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi przedmiotową problematyką i wstępne przygotowywanie ich do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	lata 2024-2026	PCPR Środa Śląska	Powiat Średzki

		3. Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych lub pomoc w znalezieniu innego Ośrodka, który może przeszkolić kandydatów.			

CEL II: WSPARCIE ISTNIEJĄCYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Lp.	Zadanie do realizacji	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych, w tym podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. 2. Udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej rodzinom zastępczym oraz umożliwienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym pomocy psychologicznej. 3. Zapewnienie wsparcia prawnego. 4. Zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami prawa. 5. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	lata 2024-2026	PCPR Środa Śląska	

		6. Zapewnienie wsparcia dla rodzin zastępczych w postaci koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.			
2.	Zapewnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej w ramach działalności placówek opiekuńczo - wychowawczych na terenie Powiatu Średzkiego.	1. Wspieranie wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w przygotowaniu ich do procesu usamodzielnienia. 2. Prowadzenie pracy z rodzicami biologicznymi dzieci przebywającymi w placówce w celu zminimalizowania okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej instytucjonalnej.	lata 2024-2026	Placówka opiekuńczo – wychowawcza funkcjonująca na terenie Powiatu Średzkiego. Placówka opiekuńczo – wychowawcza funkcjonująca na terenie Powiatu Średzkiego.	

CEL III: UDZIELANIE WSPARCIA WYCHOWANKOM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Lp.	Zadanie do realizacji	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Pomoc w opracowywaniu programów usamodzielnienia. 2. Udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej. 3. Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy mające na celu aktywne uczestnictwo pełnoletnich	Lata 2024-2026	PCPR Środa Śląska Placówka opiekuńczo – wychowawcza funkcjonująca na terenie Powiatu Średzkiego.	Gminy Powiatu Średzkiego. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Średzkiego.

		wychowanków pieczy zastępczej w życiu społecznym.			
		4. Pomoc i wsparcie w kontaktach pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej z Urzędami Gminy z terenu Powiatu Średzkiego w celu znalezienia mieszkania.			

II. Odbiorcy programu:

1. Dzieci i młodzież wymagająca zapewnienia opieki w formach pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze, kandydaci na rodziny zastępcze i pomocowe oraz kandydaci do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
3. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.
4. Rodziny mające trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, w tym rodzice biologiczni dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

III. Oczekiwane efekty:

1. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, przede wszystkim zawodowych i niezawodowych.
2. Zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa i stabilizacji dzieci i młodzieży.
3. Wzrost poczucia odpowiedzialności rodziców za własne dzieci.
4. Życiowe usamodzielnienie i integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
5. Zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.
6. Stopniowe zmniejszanie liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
7. Wzrost jakości opieki i wychowania w rodzinach zastępczych.
8. Przełamanie negatywnych stereotypów na temat rodzinnej opieki zastępczej.
9. Obniżenie kosztów opieki i wychowania dzieci i młodzieży.
10. Uważliwienia lokalnej społeczności na problemy rodzin i dzieci.

IV. Źródła finansowania:

1. Budżet powiatu.
2. Środki Regionalnego Programu Operacyjnego.

3. Środki z budżetu państwa na zadania celowe i zlecone.
4. Środki pochodzące z projektów konkursowych.
5. Sponsorzy.

V. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2023 r. poz. 1426 ze zm.)

D. CHARAKTERYSTYKA CELÓW

Celem głównym programu jest budowa i rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Średzkiego, na który składa się cztery cele szczegółowe.

Cel 1.

PROMOWANIE I ROZWÓJ RÓŻNYCH FORM RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Powiat Średzki jest aktywnym propagatorem nowoczesnych form rodzicielstwa zastępczego. Prowadząc politykę prorodzinną w powiecie staramy się zapewnić opiekę wszystkim dzieciom pozbawionym wsparcia ze strony rodziców biologicznych. Rodzina zastępcza jest, bowiem dla dzieci środowiskiem, w którym możliwe jest zaspokojenie wielorakich potrzeb oraz prawidłowy i wszechstronny rozwój. „Ciocia” i „Wujek” dają dziecku poczucie bliskości, ciepła, zrozumienia, a przede wszystkim stabilizacji i pewności, że kiedy się obudzą następnego dnia „Ciocia” i „Wujek” będą obok nich.

Niezbędnym elementem w dzisiejszych czasach ułatwiającym, a niekiedy umożliwiającym pozyskanie osób chętnych do zastania rodzicem zastępczym jest przygotowanie oraz prowadzenie akcji promujących nową formę opieki nad dzieckiem. Zadanie to realizowane jest poprzez: informacje zamieszczane w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej, stworzenie systemu współpracy i komunikacji pomiędzy lokalnymi organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie, przygotowywanie ulotek i plakatów.

Promocja będzie bezpośrednio skierowana do społeczności lokalnej, mieszkańców Środy Śląskiej i okolic. Informacje będą dotyczyły wiedzy na temat tego: co to jest rodzinna opieka zastępcza?, kto może być rodzicem zastępczym?, jakie warunki trzeba spełniać aby uzyskać odpowiednie kwalifikacje? oraz gdzie można się zgłosić aby uzyskać informacje na temat rodzinnej opieki zastępczej?.

Najważniejsze jednak się właściwe przygotowanie kandydatów, którzy podejmą się trudu zastania rodziną zastępczą bądź rodzinnym domem dziecka. Dlatego też zasadne jest udzielanie wsparcia tym, którzy chcą prowadzić rodzinne formy opieki zastępczej w szczególności poprzez:

- indywidualne rozmowy z kandydatami na rodziców zastępczych;
- zbieranie dokumentacji niezbędnej do zakwalifikowania kandydatów na szkolenie zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- sporządzaniu opinii o posiadaniu przez kandydatów predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- spotkania ze specjalistami;
- wydawaniu przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wstępnej akceptacji umożliwiającej skierowanie kandydatów na rodziców zastępczych na szkolenie.

Cel 2.

WSPARCIE ISTNIEJĄCYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Dzieciom, które nie mogą wychować się w rodzinie biologicznej należy zapewnić opiekę zastępczą, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Najkorzystniej jest, gdy jest to forma rodzinnej opieki zastępczej, czyli rodzina zastępcza bądź rodzinny dom dziecka. Rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najbardziej zbliżone do rodzinnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. W rodzinie dziecko realizuje swoje podstawowe potrzeby, nie tylko fizjologiczne, ale także potrzebę bezpieczeństwa i przynależności, uczy się prawidłowych postaw społecznych, pełnienia ról, wzajemnych relacji w rodzinie. Aby tak było, należy zapewnić rodzinom zastępczym odpowiednią pomoc, nie tylko finansową, ale także w postaci wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Tego rodzaju pomoc pozwala na doskonalenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, uczy właściwego podejścia opiekunów do dzieci z problemami emocjonalnymi, wskazuje możliwości wyjścia z sytuacji problemowych. Wsparcie psychologiczne jest ważne także dla samych rodziców zastępczych, gdyż pozwala im przejść przez czasami bardzo trudny okres dojrzewania dziecka. Nie bez znaczenia jest także pomoc prawna dla rodzin zastępczych, zwłaszcza w kwestii dochodów dziecka, np. renty rodzinnej czy alimentów. Wszelkiego rodzaju szkolenia zarówno dla istniejących rodzin zastępczych, jak i kandydatów dla opiekunów zastępczych pozwolą na wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji w zakresie pieczy zastępczej. Nowa ustawa zakłada stopniowe zmniejszanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej, zwłaszcza tych najmłodszych. Niezbędne zatem jest tworzenie nowych rodzin zastępczych, przede wszystkim niezawodowych i zawodowych, które w ustawie o pomocy społecznej określone były jako niespokrewnione. Jak wynika z analizy załączonych tabel, ilość tego typu rodzin jest niewystarczająca i obecnie nie ma możliwości kierowania dzieci do pieczy rodzinnej w miejsce pieczy instytucjonalnej. Należy podejmować działania, które przyczynią się do wzrostu liczby osób chętnych do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych. Można to osiągnąć m.in. poprzez budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku, np. różnego rodzaju akcje promocyjne (plakaty, ulotki) oraz poprzez tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej. Należy się jednak liczyć z tym, że pomimo działań ukierunkowanych na tworzenie nowych rodzin zastępczych, nie zawsze można znaleźć odpowiednią rodzinę zastępczą dla dzieci pozbawionych należytej opieki w rodzinach naturalnych. Dlatego zadaniem powiatu jest także prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych. Placówki mogą być prowadzone przez powiat, ale także przez organizacje pozarządowe, którym powiat zleci realizację takiego zadania. Ważne jest, aby placówki spełniały określone przepisami standardy – przez co rozumie się odpowiednio przygotowaną kadrę zawodową oraz właściwe wyposażenie.

Z analizy załączonych tabel wynika, że zbyt mało dzieci powraca pod opiekę rodziców naturalnych. Niejednokrotnie dzieci umieszczane w pieczy zastępczej przebywają w niej do pełnoletności lub dłużej. Należy podejmować działania w kierunku pracy z rodziną biologiczną dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Realizacja tego celu należy głównie do Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. Program zakłada realizację tego celu głównie poprzez pracę z rodziną w formie grupy wsparcia, pomoc psychologiczną, terapeutyczną, a także poprzez udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia i poprawy warunków mieszkaniowych. Ważnym elementem jest tu współpraca m.in. z kuratorami rodzinnymi oraz urzędem pracy. Powrót dzieci pod opiekę rodziców, którzy będą dawać

gwarancję na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, pozwoli na prawidłowe ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Nie bez znaczenia jest tu czynnik ekonomiczny. Większa liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych, przyczyni się do obniżenia kosztów finansowych ponoszonych przez powiat w zakresie konieczności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania.

Cel 3.

UDZIELANIE WSPARCIA WYCHOWANKOM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub rodzinę zastępczą zostaje objęta pomocą, która ma na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Odbywa się to poprzez udzielanie pomocy finansowej, ale także pomocy w znalezieniu zatrudnienia i polepszenia warunków mieszkaniowych. Wielu usamodzielnianych wychowanków wymaga wsparcia w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, co dałoby większe możliwości w znalezieniu zatrudnienia. Jednak nie wszyscy mogą to osiągnąć, głównie przez czynniki finansowe. Udzielanie pomocy w tym zakresie powinno odbywać się m.in. poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń i kursów, które dałyby możliwość zdobycia nowych umiejętności bądź nowego zawodu. Nie bez znaczenia byłyby porozumienia zawierane z urzędem pracy lub pracodawcami, które także dałyby możliwość podniesienia kwalifikacji i znalezienia zatrudnienia.

Ważnym elementem w procesie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej jest umożliwienie uzyskania własnego mieszkania. Jest to bardzo trudne, zwłaszcza, że potrzeby w tym zakresie są bardzo duże. Niejednokrotnie, po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki, wychowanek nie może powrócić do miejsca zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Uzyskanie lokalu mieszkalnego z zasobów gmin jest bardzo trudne, gdyż gminy, zwłaszcza wiejskie, nie posiadają wystarczającej liczby lokali komunalnych. Dlatego konieczne jest utworzenie mieszkań chronionych, w których osoby usamodzielniane mogłyby zamieszkać do czasu uzyskania własnego mieszkania. Usamodzielniani wychowankowie, korzystający z mieszkania chronionego, poza tym, że mają zapewnione schronienie, uczą się także gospodarowania środkami finansowymi, samodzielności i współzycia w grupie sąsiedzkiej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Artur Bogucki